

הרב משה ליב הכהן הלבפשט

פרשת האזינו – שובה

כחה של שירה

"וידבר משה את כל דברי השירה הזאת

באזני העם" (דברים לב, מד)

משה רבנו עומד לפני מותו ואומר דברי תוכחה לעם ישראל על מנת שישמרו את התורה והמצוות מכל משמר. הוא מזכיר להם עוונות ראשונים בדרך רמז, מצווה אותם על האמונה, על מצוות התורה, הוא מפרט באזניהם את כל הברכות והדברים הטובים להם יזכו אם ילכו בדרך ה', ומאריך בקללות האיומות שיתמשו אם חלילה לא ילכו בדרך ה'. אחר כך חוזר שוב על הדברים בפרשת ניצבים, בדברי נבואה שימחישו להם את הדברים היטב, ויתנו להם את הכח לעמוד בנסיונות. "האזינו השמים" – שאני מתרה בהם בישראל (דברים לב, א. ורש"י), וכי לא היה די בכל דברי התוכחה בכל האופנים שעם ישראל שמע עד כה? מדוע חוזר משה שוב על דברי התוכחה, והפעם בדברי שירה? מה יש בשירה שאין בכל מה ששמעו עד כה?

וידבר משה את כל דברי השירה הזאת באזני העם - מלמד שהיה משקעם באזניהם, פירוש שהכניס הדברים באזניהם שיהיו על לבם (ספרי. ילקוט שמעוני תתקמז

עם פירוש זית רענן לבעל ה"מגן אברהם" אות לב).

מדברי המדרש נראה שמשה רבנו הזדקק לדברי שירה על מנת לשקעם באזניהם כדי שיכנסו ללבם. יכול אדם לשמוע את כל דברי התוכחה בעולם, אבל זה נכנס עד למקום מסויים, ושם נחסם... יצרו הרע של האדם מתגבר על דברי התוכחה על מנת ללכת בשרירות לבו. משה רבנו נזקק לכל האמצעים על מנת להחדיר את דברי התוכחה לנפשם של בני ישראל, שירה איננה עוד סגנון של דברי תוכחה, שירה היא שפה שחודרת עמוק יותר, היא נכנסת למעמקי הנפש, ואם קונה שם שביתה, יש לאדם כחות נפש ותעצומות נפש גדולות יותר לעמוד מול יצרו הרע כדי ללכת בדרך ה', למרות כל הקשיים, למרות כל הנסיונות.

"ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל" (דברים לא, יט). וטעם השירה הזאת, השירה אשר אגיד לך עתה, והיא האזינו. ויקראה שירה, כי ישראל יאמרוה תמיד בשיר ובזמרה, וכן נכתבה כשירה, כי השירים יכתבו בהם הפסק במקומות הנעימה (רמב"ן). דברים הנכתבים בצורה נעימה, ונאמרים תמיד בשירה ובזמרה, חודרים עמוק יותר במעמקי הנפש, ומשפיעים יותר מכל דבר אחר. אם נתבונן בפיוטים של תפילות הימים הנוראים, אלו מהם משאירים עלינו רושם עז יותר, ניווכח שאלו הפיוטים שנכתבו בדרך שירה, ונאמרים תמיד בשירה ובזמרה. "והיה כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי זרעו" (דברים לא, כא). כדי שהתורה לא תשכח מפי זרעו,

לא די בדברי תוכחה ובדברי נבואה, אלא יש צורך
בדברי שירה הנאמרים תמיד בשירה ובזמרה.

אולי אפשר לומר בדרך צחות "האזינו השמים ואדברה
ותשמע הארץ אמרי פי" (דברים לב, א), כאשר מדברים אל
השמים, אלא הנפש הרוחנית, בשפה אותה היא
מבינה, בשירה, בנעימות, ובזמרה, הרי היא מאזינה,
וכתוצאה מכך גם הארץ, החלקים החומריים יותר
שבאדם, תשמע אמרי פי.

נאמר בתורה: "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת
ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם" (דברים ל"א, י"ט).
שואל הרב יצחק זילברשטיין שליט"א, ויש להבין, למה
התורה הקדושה נקראת 'שירה'?

וביאר בשם מורו וחמיו, מרן הגאון רבי יוסף שלום
אלישיב זצוק"ל, שאם למשל יזדמן לעיר מומחה גדול
בעל שם עולמי, ויתפרסם שעומד להעביר הרצאה
בפילוסופיה או ברפואה וכדומה, הלא מובן הדבר,
שרק בני אדם שיש להם יד בחכמות הללו, הם אלו
שיבואו לשמוע את דבריו, אבל המון העם שאינם
בקיאים באותה חכמה, אין להם שום עניין באותן
הרצאות, אפילו יהיה המרצה גאון עצום.

אבל לא כך יהיה אם יבוא לעיר נגן גאוני או חזן מוכשר
בעל שם עולמי, שאז בודאי שיבואו הכל לשמוע את
הניגונים ואת השירה העריבה. גם אלו היודעים
בעצמם שלא יגיעו לעומק חכמת הנגינה והשירה, בכל
זאת, כל אחד לפי מדת הבנתו ישיג סיפוק בנפשו, עונג
ונחת, מהשירה והזמרה של המנגן או החזן.

כעת נבין מדוע התורה מכונה בפסוק 'שירה'; כי תכלית מצוות כתיבת התורה היא "ולמדה את בני ישראל, שימה בפיהם"; אם אתה מעוניין למסור את התורה לבני ישראל, "שימה בפיהם", עליך לדאוג שיקלטו את דברי התורה הזאת. וכאשר נמסור את התורה במתיקות, כפרשה של 'שירה', באופן שירגישו הלומדים במוחש כי "פקודי ה' ישרים משמחי לב... נחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש!"

"כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל" - כתבו את התורה שתהא כשירה, שכל אחד ירגיש בה טעם ועונג!
(ופריו מתוק)

מְשׁוֹרֵר הַתְּשׁוּבָה,	וְעוֹרֵר כְּנוֹרָה.
הַנוֹלְדֶת כְּבָר?	יִשְׁמְעוּ כָּל דְּכָאֵי לֵב,
וְאִם בְּשִׁחְקִים עוֹדֶנָּה	יֶאֱזִינוּ כָּל עֲרְלֵי רוּחַ,
צְרוּרָה שְׁמָה נִשְׁמָתְךָ	לְהַמִּית נְבִלֶיךָ
בְּצְרוֹר הַחַיִּים,	וְשָׁבוּ וְחִיו.
מִהֲרָה יִרְדֶּה,	(הַרְאִי"ה קוֹק זצ"ל)